

Sytuacja zdrowotna dzieci przybyłych z Ukrainy

Ukraina

Ukraina zalicza się do krajów wysoko rozwiniętych. Według danych z 2020 roku zamieszkuje tam 42 miliony ludzi, dzieci stanowią 8 milionów.

Do Polski przybyło ponad 2,4 mln uchodźców z czego ponad 1 milion mogą stanowić dzieci. Mamy do czynienia z największym kryzysem humanitarnym od czasu II wojny światowej.

Szacuje się, że obowiązkiem szkolnym (6-18 lat) będzie objętych 700 000 dzieci. Są to ogromne liczby.

W gminie Gdańsk, według danych z dnia 25 marca, obowiązkiem szkolnym objętych jest około 3 tysięcy dzieci. W powiecie gdańskim, (dane z początku marca 2022) przebywa około 2600 uchodźców, około 50% stanowią dzieci). W hotelach przebywało około 60 dzieci w wieku do 3 lat.

Uchodźcy przybywają z całej Ukrainy, największa ich ilość przyjeżdża z rejonu wschodniego, gdzie obecnie toczą się działania zbrojne.

Raport WHO, UNICEF, CDF z 21 stycznia 2022 roku dotyczący sytuacji w Ukrainie południowo-wschodniej w związku z działaniami wojennymi, które toczą się od 2014 roku (Donieck, Ługańsk).

1. Od 2014 panuje tam permanentny kryzys zdrowotny.
2. Do 24 lutego na tym terenie w wyniku wojny zginęło 13 000 ludzi.
3. 850 000 osób zmieniło miejsce zamieszkania
4. 3 miliony ludzi wymaga pomocy humanitarnej, z czego połowa wymaga opieki zdrowotnej – 31% w wieku emerytalnym, 13% stanowią dzieci.

Kolejny raport WHO z dnia 5 marca 2022 (10. dzień wojny) dotyczy sytuacji na terenie całej Ukrainy – kraj opuściło już 1,2 miliona uchodźców. Do 26 marca do Polski dotarło 2,2 miliona uchodźców, 160 000 osób zmieniło miejsce zamieszkania, 553 cywilów zginęło, 249 zostało rannych. Wiemy, że liczby te są obecnie wielokrotnie wyższe.

Skutki działań wojennych

1. Brak możliwości kontynuacji leczenia chorób przewlekłych, w tym nowotworów, cukrzycy, chorób układu krążenia z powodu braku służb medycznych, zniszczenia infrastruktury oraz niedostępności leków.
2. Zaprzestanie realizacji szczepień ochronnych oraz możliwy wzrost rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych. WHO wymienia tutaj:
  - a. COVID 19
  - b. Odra
  - c. Polio
  - d. Gruźlica
  - e. HIV
  - f. Biegunki zakaźne (m.in. z powodu utrudnionego dostępu do wody).
3. Kryzys spowodowany traumą oraz zranieniami.
4. Pogorszenie zdrowia psychicznego w wyniku pandemii oraz starego i nowego konfliktu zbrojnego

Z kraju ogarniętego działaniami zbrojnymi jadą do Polski dzieci.

Opieka pediatryczna na Ukrainie – dane z 2020 roku

Opieka pediatryczna na Ukrainie zorganizowana jest w sposób podobny do systemu w Polsce. W 2018 roku przeprowadzono reformę służby zdrowia. Opiekę lekarską nad dziećmi sprawują zarówno pediatrzy oraz lekarze rodzinni. Jeden lekarz ma pod opieką około 800 dzieci. Utworzono POZ, opiekę specjalistyczną oraz szpitale pediatryczne. Wyróżnia się dwa ośrodki opieki trzeciorzędowej, jeden znajduje się w Kijowie.

Główne problemy zdrowotne dotyczące ludności ukraińskiej

1. Pogorszenie warunków życiowych z powodu konfliktu wojennego
2. Masowa emigracja
3. Spadek ilości urodzeń, wskaźnik ilości urodzeń na poziomie 1,54. Co ciekawe, wyższy niż w Polsce- 1,38

Problemy zdrowotne dzieci

- 80% dzieci cierpi na niedobór jodu (spożycie jodowanej soli to około 20%)
- Umieralność niemowląt oraz dzieci poniżej 5 roku życia (która systematycznie spada w ciągu ostatniej dekady)

- Według danych z 2019 roku 400 tys. dzieci żyje z urazami psychicznymi oraz wymaga opieki z powodu traumy emocjonalnej spowodowanej życiem w strefie konfliktu wojennego, 250 tys. żyje blisko strefy frontu
- Choroby zakaźne – niedostateczna wyszczepialność i pojawienie się ognisk chorób zakaźnych (polio, odra, gruźlica)
- HIV – Ukraina notuje drugi najwyższy wskaźnik zachorowalności na HIV w Europie Wschodniej

Szczepienia dzieci na Ukrainie - aktualne problemy

Według raportów WHO oraz CDS (Center for Diseases Control and Prevention) Ukraina notuje poważny spadek wyszczepialności dzieci od czasu wybuchu konfliktu zbrojnego w 2014 roku. Problem ten jednak zaczął narastać jeszcze przed zmaganiem wojennymi.

Najniższy poziom wyszczepienia występuje w obwodach donieckim, ługańskim, Zakarpaciu, Zaporozżu, a także w dużych miastach, Kijowie, Lwowie, Odessie Charkowie. Większość z tych rejonów to miejsca, gdzie obecnie toczą się działania zbrojne.

Stan wyszczepienia dzieci waha się pomiędzy 60% na wschodzie Ukrainy do 99% w innych regionach.

Po spadkach wyszczepialności, nawet do 40% w okresie konfliktu zbrojnego na wschodzie Ukrainy, od kilku lat notuje się systematyczny (choć nie wystarczający) wzrost ilości wykonywanych szczepień ochronnych u dzieci.

Niestety, eskalacja działań wojennych spowoduje ponowny spadek ilości szczepień i załamanie systemu opieki zdrowotnej.

Czy tylko działania zbrojne są powodem tak niskiego poziomu zaszczepienia ukraińskich dzieci?

Ciekawe dane z 2019 roku (raport CDC) wskazują, że 29% Ukraińców uważa, że szczepienia są bezpieczne, 50% sądzi, że są skuteczne. 40% medyków nie jest przekonanych co do ich skuteczności!

Nie brakuje również szczepionek (w 2016 roku były trudności z dostępem szczepionki na odrę, pacjenci opowiadali mi, że była potem szczepionka wyłącznie rosyjska i bali się szczepić dzieci).

Teraz trochę liczb, aby zrozumieć skalę problemu z jakim przyjdzie się nam zmierzyć.

Często spotykamy się obecnie, w czasie pandemii Covid 19 z terminem odporności zbiorowej, inaczej populacyjnej.

Definiuje się ją jako odsetek osób uodpornionych w populacji, po osiągnięciu którego liczba nowych zakażonych zaczyna się zmniejszać, zwykle wymaga około 90-95% populacji odpornej. Jest różna dla różnych chorób.

I tak, dla **odry** wynosi 92%, dla **błonicy** 83-86%, dla **różyczki** 83-86%, dla **świnki** 75-86%, dla **krztuśca** 92-94%, dla **polio** 95%

Polio

Od 1 lutego 2022 roku, w Ukrainie ruszyła kampania promująca szczepienia przeciwko polio.

100 tysięcy dzieci poniżej 6 roku życia nie otrzymało pierwszej dawki szczepionki przeciwko polio.

Popatrzmy na stan wyszczepialności przeciw Polio w 2016 roku.

1 dawka 65%, 2 dawka 75%, 3 dawka 82%, są to szczepienia wykonywane w 1 roku życia, ogólny poziom wyszczepienia przeciwko Polio w 2020 roku wyniósł 84,2%, chociaż istnieją też dane mówiące o poziomie zaszczepienia pierwszą dawką na poziomie 53%.

W 2010 roku Ukraina została uznana przez WHO za kraj wysokiego ryzyka zachorowania na polio.

Pod koniec 2021 roku oraz na początku 2022 w Ukrainie pojawiły się dwa przypadki zachorowania na polio u dwójki niezaszczepionych dzieci (jednego z porażeniem) oraz 19 przypadków zarażenia. To pierwsze przypadki od 2015 roku.

Krztusiec, tężec, błonica

Poziom wyszczepienia przeciwko krztuścowi wynosi w Ukrainie około 81,3% (dane na 2020 rok), w 2016 wynosił około 50%. Inne źródła mówią o tym, że tylko **3% dzieci do 2 roku życia** zostało zaszczepionych pełnym schematem. Dzieci te mają obecnie 6 lat, w polskim kalendarzu szczepień w tym wieku podaje się dawkę przypominającą krztuśca, w ukraińskim nie..

Warto zanotować, że w Polsce również poziom zaszczepienia krztuścem spada, wynosi obecnie ok. 86%. Według WHO w Europie w 2000 roku mieliśmy osiągnąć poziom zachorowalności na krztusiec poniżej 1 przypadku na 100 tysięcy, czego nie udało się dokonać. W Polsce w 2016 roku zanotowano spory wzrost ilości przypadków krztuśca rzędu 7,5/100 tysięcy.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W 2017 roku poziom wyszczepienia dzieci wynosił około 52%, w 2020 roku około 80,9%. Jest to jedno z najczęściej uzupełnianych szczepień w naszej przychodni (u dzieci, które przybyły do nas jeszcze przed 24 lutego 2022).

Hemophilus influenzae - HIB

39% niemowląt zostało zaszczepionych w 2017 roku.

Szczepionka została wprowadzona do kalendarza szczepień w 2006 roku, co ciekawe, rok wcześniej niż w Polsce.

Odra

Rok 2016 był rekordowy pod względem spadku ilości szczepień przeciwko odrze, zaszczepiono zaledwie 31% dzieci po 12 miesiącu życia.

W 2019 roku, w Ukrainie zanotowano ponad 57 tysięcy przypadków odry, jedno z ognisk było blisko naszej granicy, we Lwowie.

Odra, świnka, różyczka - MMR

W 2017 roku poziom zaszczepienia drugą dawką, czyli w szóstym roku życia wyniósł 90%.

Gruźlica

W 2016 roku tylko 75% noworodków otrzymało szczepionkę BCG, w 2017 roku 84%. Za poziom wystarczający uważa się zaszczepienie 90% populacji.

Od 2018 roku przy wsparciu WHO Ukraina zintensyfikowała działania na rzecz skutecznego rozpoznawania i leczenia gruźlicy. Poziom zachorowalności na gruźlicę wynosi w 67,6 przypadków na 100 tysięcy (w Polsce ok 12-20/100 tysięcy i uważa się, że to sporo). WHO wskazuje, że ze szczepień można zrezygnować, kiedy wskaźnik spada poniżej 10/100 tysięcy.

W Ukrainie nie ma obowiązkowych szczepień przeciwko pneumokokom oraz rotawirusom (obowiązkowe w Polsce odpowiednio od 2017 i 2021 roku)

HIV/AIDS

Ukraina notuje najwyższy wskaźnik zachorowalności na HIV wśród dzieci w Europie Wschodniej i Azji Centralnej. Oscyluje on wokół 9% nowych zachorowań w 2016 roku, 73% nowych przypadków to zakażenia drogą seksualną.

Ukraina uczestniczy w programie UNGASS (kampania ONZ na rzecz zapobiegania zakażeniom HIV) od 2001 roku.

Transmisja zakażenia HIV drogą odmatczyną wynosiła w 2001 roku 27,8% i spadła do 3,7% w roku 2015. W 2018 roku 95% ciężarnych kobiet HIV dodatknych otrzymywało leczenie antyretrowirusowe, spada więc ilość dzieci zakażonych, w roku 2018 było ich 43.

W 2017 roku w Ukrainie zanotowano 5 tysięcy zakażeń HIV u dzieci w wieku 0-14 lat, 54% z nich otrzymało leczenie antyretrowirusowe.

W 2020 roku było 3 tysiące przypadków zakażeń HIV u dzieci w wieku 0-14 lat.

Niski poziom wiedzy na temat zapobiegania zakażeniom HIV (w 2018 roku ok. 21% młodzieży w wieku 15-24 lat prezentowała odpowiednią wiedzę), życie w warunkach konfliktu wojennego (zwłaszcza po 24 lutym 2022) oraz brak dostępności do diagnostyki i leczenia będą z pewnością powodem ponownego wzrostu ilości zakażeń.

Koincydencja zakażenia HIV oraz gruźlicy - wzrasta odsetek przypadków i nie będzie malał w warunkach konfliktu wojennego.

Anemia i niedożywienie - w 2000 roku notowano u około 1,3% dzieci w wieku do 5 lat.

Nadwaga i otyłość

W UE – ok. 30% dzieci ma nadwagę i otyłość.

W Ukrainie - 11% chłopców i 8,5% dziewczynek w wieku 6-18 lat ma nadwagę.

Co ciekawe, wśród małych pacjentów narodowości ukraińskiej naszej przychodni (myślę, że ok 25% codziennie przyjmowanych dzieci, to dzieci ukraińskie) nie przypominam sobie otyłego dziecka!

Cukrzyca

Według danych z 2020 roku w Ukrainie żyje około 2 milionów pacjentów z cukrzycą. Dzieci z cukrzycą typu 1 jest około 15 tysięcy.

Zaburzenia psychiczne, problemy psychologiczne

Życie w warunkach wieloletniego konfliktu zbrojnego, rozdzielenie rodzin z powodu emigracji zarobkowej, skutki pandemii Covid 19, wiele z nich będzie świadkami brutalnych działań wojennych, doświadczy przemocy, rozstanie się z ojcami braćmi i dziadkami, będzie uciekało ze swoich domów - z pewnością nie są to korzystne warunki do prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży.

Przybyło do nas około miliona dzieci, być może będzie więcej. Część jedzie dalej, część zostaje, są wśród nich również dzieci chore.

Organizacja opieki na dziećmi, które przybyły z Ukrainy po 24 lutego 2022 roku.

12 marca 2022 opublikowano w Dzienniku Ustaw **Ustawę o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa zwaną Specustawą.**

Obywatelom Ukrainy, którzy przekroczyli granicę z Polską po 24 lutym 2022, okażą stosowny dokument (w praktyce najczęściej stempel z granicy z datą), przysługuje opieka zdrowotna, identyczna jak dla ubezpieczonych obywateli polskich.

Z jakimi chorobami trafiają do nas dzieci z Ukrainy?

Z wszystkimi.

Najwięcej jest oczywiście sezonowych infekcji dróg oddechowych, biegunek. Dzieci te trafiają na SORy, do POZu, są też badane przez lekarzy w ramach wolontariatu w miejscu zamieszkania.

W przychodniach należących do Pomorskiego Związku Pracodawców Ochrony Zdrowia już kilka dni po 24 lutym wywieszono tablice w języku polskim i ukraińskim o możliwości przyjmowania pacjentów z Ukrainy oraz o możliwości

obsługi w języku rosyjskim (w naszej przychodni mamy 3 lekarzy rosyjskojęzycznych), sami również odkurzyliśmy znajomość języka rosyjskiego.

Zgodnie z prawem, obowiązek zapewnienia tłumacza leży po stronie pacjenta, ale ukraińskie mamy wolą korzystać z pomocy lekarza mówiącego po rosyjsku, jest to też bezpieczniejsze dla lekarza.

Postanowiłam pokazać Państwu jak zorganizowano opiekę nad dziećmi z chorobami onkologicznymi, dziećmi z SMA (rdzeniowy zanik mięśni), dziećmi z cukrzycą, dziećmi z HIV/AIDS.

Dzieci onkologiczne

Pomocy medycznej wymaga około 2 tysiące dzieci z Ukrainy. Przerwanie leczenia, co jest wysoce prawdopodobne w obecnej sytuacji to dla nich wyrok śmierci.

Dnia 6 marca br. PTOiHD (Polskie Towarzystwo Onkologii i Hematologii Dziecięcej) zgłosiło podjęcie działań mających na celu pomoc dla dzieci z chorobami onkologicznymi z Ukrainy w Ministerstwie Zdrowia i Radzie Medycznej przy prezydencie RP.

Zorganizowano m.in. witrynę internetową dla lekarzy i rodziców z Ukrainy dotyczącą możliwości leczenia w Polsce, teleporady dotyczące logistyki (po polsku, angielsku i ukraińsku), akcje informacyjne w mediach na temat problemu dzieci onkologicznych oraz ich potrzeb. Zebrano deklaracje od wszystkich ośrodków leczących dzieci z chorobami nowotworowymi w Polsce oraz z wielu na świecie. Działania te podjęto we współpracy z SIOPE (The European Society for Paediatric Oncology). Wiele fundacji wspierających leczenie dzieci również włączyło się do pomocy, m.in. polska fundacja pozarządowa Herosi z Warszawy. Koordynatorem jest prof. Wojciech Młynarski z Łodzi.

Zorganizowano Klinikę Jednorożec, miejsce gdzie dzieci przechodzą badania i są kierowane do dalszego leczenia, również do Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Belgii, Holandii i wielu innych państw.

9 marca liczba dzieci z nowotworami i ciężkimi schorzeniami onkohematologicznymi ewakuowanymi z Ukrainy wynosiła 400.

Obecnie na leczeniu onkologicznym w Polsce przebywa 121 dzieci.

Warto przeczytać dokładny opis wspomnianej akcji na stronie PTOiHD, którą serwis BBC określił jako **wyjątek na skalę światową, coś co wcześniej nie miało miejsca.**

Musimy pamiętać, jako lekarze oraz pedagogzy i nauczyciele, że część tych dzieci zostanie w Polsce, być może będą się zmagali ze skutkami leczenia onkologicznego, będą wymagać naszej opieki i pomocy. A ich rodzice wsparcia.

Dzieci z HIV

W Ukrainie notuje się obecnie ok. 250 tysięcy osób zarażonych, z czego 156 tysięcy jest leczonych. Zarażonych jest około 6,7 tysięcy dzieci, w tym ok. 3 tysięcy w wieku do 14 lat.

Krajowe Centrum ds. AIDS, zgodnie z Rządowym Programem Leczenia ARV (antyretrowirusowe) na lata 2022-2026 informuje, że leczeniem ARV objęte są wszystkie osoby zakażone HIV i chore na AIDS przebywające na terytorium RP, niezależnie od statusu ubezpieczeniowego, w tym zarażone kobiety ciężarne oraz noworodki urodzone przez zakażone.

Na Ukrainie wystarczy leków do końca kwietnia 2022!

Ukraińska organizacja 100% Life, we współpracy i deklaracją wsparcia UNAIDS (program jednoczący 11 organizacji ONZ) zaplanowała dostarczenie do Polski dodatkowej partii leków ARV dedykowanych pacjentom ukraińskim, którzy będą wymagać leczenia.

W celu kontynuacji leczenia ARV każdy pacjent powinien zgłosić się po leki do jednego z ośrodków prowadzących to leczenie, wcześniej wysyłając maila na adres **aids@aids.gov.pl**

W Gdańsku jest to **Poradnia Retrowirusowa Pomorskiego Centrum Chorób Zakaźnych i Gruźlicy, ul.Smoluchowskiego, telefon 583 414 044, wewnętrzny 330/331**

Dzieci z cukrzycą

Okolo 15 tysięcy dzieci z rozpoznaną cukrzycą typu 1 mieszkało w Ukrainie według dostępnych danych z 2020 roku.

Uciekając z ogarniętego wojną kraju docierają oczywiście i do nas. Trafiają

do naszej przychodni oraz do wielu innych na terenie naszego województwa, są też niestety hospitalizowane z powodu zaburzeń metabolicznych, co w przypadku tej choroby jest zagrożeniem życia.

Problem podstawowy to inne jednostki pomiarowe, w których mierzy się poziom glukozy we krwi. W Polsce są to miligramy, w Ukrainie milimole. Przelicznik jest następujący:

1 mmol/L = 18 mg/dL

Są dostępne tabele przeliczeniowe.

Większość dzieci nie ma założonych pomp insulinowych, jak to ma miejsce w Polsce, a insulinę podaje się w pojedynczych wkłuciach tzw. flexpenami, pobierając lek z fiołki. Polscy pacjenci korzystają również z wielorazowego wstrzykiwacza NovoPen4, którego użycie wymaga przeszkolenia, a insulina jest w formie wkładu do peny.

Firma produkująca insuliny Novo Nordisk podjęła się dostarczenia materiałów edukacyjnych oraz ulotek dla pacjentów w języku ukraińskim.

Fundacja Novo Nordisk przekazała 35 mln złotych na pomoc humanitarną dla pacjentów w Ukrainie oraz w Polsce.

Koleżanka z Poradni Diabetologicznej dla Dzieci przez ostatnie tygodnie przyjęła sześcioro dzieci (będąc w Poradni dwa razy w tygodniu). Każda wizyta trwała przynajmniej 30 minut. Były trudności z komunikacją (bariera językowa, dokumentacja w języku ukraińskim), wystąpiły problemy na poziomie rejestracji (brak odpowiednich dokumentów). Pozostali pacjenci musieli czekać.

Każdy lekarz zna sytuację, w której po jednej stronie jest pacjent (tutaj mamy dziecko!), często zdenerwowany rodzic (czasami mocno roszczeniowy), a po drugiej szeroko rozumiany „system” - czyli brak rejestracji i dokumentów, problem należnej lub nie refundacji leków (NFZ), a odpowiedzialność, cóż... jest po stronie lekarza. Dziecko z cukrzycą po prostu musi być przyjęte.

Do przychodni POZ w województwie pomorskim (z danych, które udało mi się zebrać do 18 marca) zgłosiło się 4 dzieci z cukrzycą.

Poradnia Diabetologiczna dla dzieci, telefon 58 349 26 90

Oddział Diabetologii 58 349 28 90

Pomoc w zakresie kupna leków i koniecznego sprzętu dla dzieci z cukrzycą oferują liczne fundacje oraz organizacje pomocowe, np. Fundacja dla Dzieci z Cukrzycą w Warszawie, Fundacja Europejska Klinika Diabetyków, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, które w Gdańsku mieści się na ul. Hallera, strona www.psd.gdansk.cba.pl

Na stronie Stowarzyszenia pojawiły się już informacje w języku ukraińskim dla rodziców dzieci z cukrzycą, dotyczącej opieki, leków, nawet dzienniczka samokontroli.

Dzieci z SMA (rdzeniowy zanik mięśni)

Dzieci z SMA, w związku z wejściem w życie z dniem 12 marca 2022 Specustawy, mają dostęp do pełnego leczenia, w tym leczenia lekiem Spinraza oraz Evrysdi, które prowadzi 35 szpitali w Polsce oraz do programów opieki wentylacyjnej w domu, programów żywienia dojelitowego, rehabilitacji, zaopatrzenia w sprzęt medyczny i rehabilitacyjny.

Leczenie lekiem Evrysdi jest bezpłatne dla wszystkich pacjentów z Ukrainy, którzy rozpoczęli leczenie przed 24 lutym 2022 roku.

W większości przypadków dzieci z SMA pozostają pod opieką domowych hospicjów.

Pod opieką Hospicjum im. księdza Dutkiewicza w Gdańsku jest co najmniej jedno dziecko z Ukrainy z rozpoznaniem - ciężka postać MPDZ.

Na stronie **Fundacji SMA** znajdują się szczegółowe informacje dotyczące choroby oraz możliwych form pomocy, również w języku ukraińskim.

Oczywiście przyjeżdżają do nas także dzieci z innymi chorobami przewlekłymi. Z informacji, które przysłały do nas przychodnie zrzeszone w PZPOZ, były to dzieci z astmą, alergią, młodzieńczym zapaleniem stawów, chorobami serca, zaburzeniami rytmu serca, wadą wzroku, niedokrwistością hemolityczną.

W przychodniach na Pomorzu zrzeszonych w PZPOZ ,które przysłały mi dane do 18 marca (28 przychodni) przyjęto 260

Działania na Pomorzu dotyczące opieki nad dziećmi z Ukrainy

Dnia 7 marca 2022 na platformie ZOOM odbyło się spotkanie w sprawie opieki pediatrycznej nad dziećmi z Ukrainy z udziałem konsultanta wojewódzkiego pediatry, Dyrekcją Urzędu Marszałkowskiego, Zarządu Województwa Pomorskiego, przedstawicielami UCK, NFZ oraz prezesami i dyrektorami podmiotów leczniczych. Przedstawiciela POZ na spotkaniu nie było.

Wnioski

Konieczne wdrożenie rozwiązań systemowych (rządowych) w zakresie zabezpieczenia i organizacji opieki medycznej dla uchodźców z Ukrainy. W jaki sposób? Tego jeszcze nie wiadomo. Powstanie prawdopodobnie Poradnia Konsultacyjna ds. szczepień w Szpitalu Dziecięcym na Polankach, miała zostać uruchomiona 14 marca.

Istnieje również pilna konieczność zorganizowania opieki pediatrycznej i specjalistycznej dla dużych grup dzieci z ukraińskich domów dziecka, które przebywają obecnie w Garczynie, Rowach i Wygoninie.

Problemy do rozwiązania

Szczepienia, w tym przeciw Covid 19, które w Ukrainie były dostępne od 12 roku życia.

Opieka psychologiczna, opieka psychiatryczna (skąd zasoby ludzkie?)

Opieka specjalistyczna

Dzieci z niepełnosprawnościami, trudnościami szkolnymi, dzieci do diagnozy pedagogicznej

Problem bariery językowej

Ważna informacja

Dzieci bez dowodów tożsamości można zgłaszać do konsula/wicekonsula Ukrainy na maila konsul.gdansk@gmail.com

Czeka nas sporo pracy Drodzy Państwo!

Dziękuję za uwagę.

Słonecznik, symbol Ukrainy..

Bibliografia

<https://dorzeczy.pl/zdrowie/282712/kraska-w-szpitalach-mamy-ponad-22-tys-obywateli-ukrainy.html> dostęp z dnia 01.04.2022

https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0016/103615/E88285.pdf dostęp z dnia 25.03.2022

<https://www.euro.who.int/en/countries/ukraine/data-and-statistics> dostęp z dnia 25.03.2022

<https://data.worldbank.org/indicator/SH.HIV.0014?end=2020&locations=UA&start=2005> dostęp z dnia 25.03.2022

Child care system in Ukraine, Loboda et al., Turkish Archives of Pediatrics, 2020, s.98-104

<https://www.bbc.com/news/health-60821689.amp> dostęp z dnia 25.03.2022

<https://ptohd.pl/dzieci-zagrozone-choroba-nowotworowa-i-wojna-pod-symboliczna-opieka-jednorozca-i-lekarzy/> dostęp z dnia 25.03.2022

<https://www.fsma.pl/2022/03/uciekinierzy-z-ukrainy-beda-mieli-mozliwosc-leczenia-sma-w-polsce/> dostęp z dnia 25.03.2022

<https://www.medonet.pl/zdrowie/wiadomosci,ukraina--zabraknie-lekow-dla-zakazonych-hiv--unaida-apeluje,artykul,60969214.html> dostęp z dnia 25.03.2022

Ukraine's Emergency - External Situation Report #1, published 5 March 2022, WHO Europe dostęp z dnia 25.03.2022

<https://diabetyk.org.pl/dzienniczek-edukacyjny-dla-dzieci-z-cukrzyca-typu-1> dostęp z dnia 01.04.2022

<http://www.psd-gdansk.cba.pl/> dostęp z dnia 01.04.2022

<https://aids.gov.pl/na-strone-glowna/ukraina/> dostęp z dnia 25.03.2022

nature.com Scientific Reports, The prevalence of underweight, overweight and obesity in children and adolescents from Ukraine, 26 luty 2018

